

Oponentský posudek bakalářské práce:

Martina KONZALOVÁ, *Paměti netolické rodiny Mollerů.*

Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Ústav archivnictví a pomocných věd historických, České Budějovice 2013, 71 stran

Memoárová literatura patří mezi cenné a zajímavé zdroje historických informací, a tak není divu, že jí v poslední době je věnována výraznější pozornost a za téma své bakalářské práce si jí zvolila i Martina Konzalová, přičemž se zaměřila na paměti z jihočeského regionu.

Svou práci orámovanou Úvodem a Závěrem rozdělila M. Konzalová do čtyř kapitol. Zatímco Úvod jen stručně představuje strukturu práce a seznamuje s nejzákladnější použitou literaturou (s. 7 – 8), první kapitola (s. 9 – 14) obsahuje rekapitulaci dějin města Netolice. Jedná se o obvyklý, celkem zdařilý text kompilativního rázu, přesto bych upozornila na některé detaily, i když pro vyznění práce nejsou nijak zásadní: praporec s pěti červenými pruhy ve stříbrném poli zřejmě nebyl „druhým znakem města“ (s. 10), tvrz Nový Leptáč nebyla přestavována na renesanční letohrádek Kratochvíle (s. 11), ale zůstávala stát za novostavbou, a to až do poloviny 17. stol., po částečném zboření pak ještě do roku 1696 (viz názorně T. Antl, *Kde stávala stará tvrz Leptáč u Netolic a kdy byla zbořena?* In: Památky archaeologické a místopisné 15, 1892, sl. 766 – 770, ale i známé Verleho vyobrazení Kratochvíle z druhé poloviny 17. stol. se zbytkem původní stavby).

Shrnující a informativní charakter má i druhá kapitola (s. 15 - 21), která je věnovaná měšťanské memoárové literatuře 16. až 18. století. Autorka vychází z práce M. Tošnerové a přináší, i když ne vždy systematicky, přehled dosud známých zpracování měšťanských pamětí až do 18. století; přestože, jak správně uvádí, není snadné vymezit charakter jednotlivých textů, sama připomíná (zejména později ve čtvrté kapitole) častý podíl záznamů osobního rázu či snahu zaznamenat události pro potomky, tedy opět s výraznou osobní, příp. rodovou motivací, což dovoluje řadit tyto prameny i mezi ego-dokumenty. Připomenout bych v tomto případě ještě chtěla, že edice Dačického pamětí vydaná Jiřím Mikulcem (s. 16, pozn. 33) byla připravována Josefem Janáčkem.

Ve třetí kapitole (s. 22 – 27) se již autorka zaměřuje na vlastní pramen a představuje jeho autory, tj. jednak příslušníky rodiny Mollerů, jednak členy rodiny Mügů, která byla s Mollerovými spřízněna a k nimž se nakonec pamětní kniha dostala. Využity přitom byly podle autorky jak samotné Paměti, tak dochované matriky, příslušné informace však bohužel nejsou doloženy konkrétními odkazy.

Nejrozsáhlejší kapitolou bakalářské práce M. Konzalové je kapitola čtvrtá, která je věnovaná vlastním Pamětem (s. 28 – 37). Autorka uvádí základní vnější popis pramene a přibližuje jeho skladbu, která není jednoduchá, tímto konstatováním však informace o ní v podstatě končí – škoda, že není připojen alespoň základní soupis obsahu, resp. časových vrstev, které se (soudě podle připojené edice) velmi střídají či prolínají, a také témat nacházejících se na jednotlivých stranách, nebo jen tabelární přehled, který by přispěl k lepší orientaci i v připojené edici. Větší pozornost není věnována ani rozboru písarských rukou, díky němuž by bylo možno přesněji určit autorství jednotlivých pasáží – v přílohách připojené reprodukce podpisů sedmi autorů (s. 48 – 49) mají pouze ilustrační charakter, nelze z nich jednoznačně posoudit ani paleografickou náročnost textu, resp. textů. Svou pozornost tak M. Konzalová soustředila především na tematický rozbor záznamů, které rozdělila do sedmi skupin, neuvádí však bohužel žádné příklady, ani se nepokouší o alespoň relativní kvantitativní vyčíslení příslušných záznamů či jejich podílu, i když by nebylo jednoduché (viz pozn. 86) – přitom ale dále s jejich počty pracuje, ovšem pro jednotlivé pisatele, jejichž zápisy postupně sleduje. Shrnutí základních zjištěných skutečností obsahuje Závěr (s. 38 – 39), v němž se autorka rovněž zamýšlí nad výpovědní hodnotou pamětní knihy a provádí stručné srovnání s jinými dochovanými prameny tohoto druhu. Připomenout by bylo možno ještě

využití záznamů i pro dějiny mentalit (např. právě v záznamech líčících zásahy blesku, účinky požáru nebo krupobití na s. 53 – 55, 65 – 67, 68 – 70, a zejména reakce pisatele na ně, zahrnující kromě odevzdání do Boží vůle přání poslat podobné metly na „Turky, pohany, neznabohy“, „který tebe (tj. Boha) neznají“).

Svou práci autorka doplnila edicí úvodní části textu (s. 50 – 71), připravenou podle požadavků kladených na zpřístupňování historických pramenů, nechybí tedy ediční poznámka ani poznámkový aparát. K uplatněným zásahům nemám výhrady, autorka také ve své edici pravidla, která si stanovila, v podstatě dodržuje – i když ne vždy byla doplněna interpunkce (např. na s. 54, 69). Poznámkový aparát obsahuje přesné určení chronologických údajů a pečlivě přináší, kde to je možné, určení zmiňovaných osob, autorka ale bohužel neuvádí zdroje svých informací, není také jasné, zda i v tomto případě byly časové údaje o narození, sňatcích či úmrtí ověřovány v matrikách, jejichž rozsáhlý výčet je uveden v seznamu pramenů (s. 40) – odkazy chybějí. Není uvedena ani doba působení farářů, kterou by bylo možno ověřit rovněž v matrikách. Vhodné pro snazší orientaci v textu by také bylo připomenutí příbuzenských vztahů, byť jsou odhadnutelné (např. u pozn. 192 – švagr, 206 – tchýně, apod.), ne vždy je připojena poznámka o změně autora záznamů (na s. 60, kdy začal zapisovat Jan Moller, jinak ovšem na s. 65 – 69 pro Vojtěcha Anselma Mollera uváděno). Další informace však již v poznámkovém aparátu najít nelze – např. určení, kde byli pochováni zemřelí rodinní příslušníci („u sv. Václava pod zvonící“ - s. 55, 56, 60, 62, 63, 64, 65, 68), co byla „hlavní nemoc“ (tj. s. 56, 64), (soukenické) valchy (s. 58), „šmahejl“ (s. 54, 65) nebo „cimbál“ (s. 67), nejsou určeny všechny lokality (Hosín, s. 64). K zdánlivě špatnému označení měsíčního znamení v záznamech o narození dětí se nabízí otázka, zda se nejednalo spíše o informaci týkající se ascendentu, tedy údaje, který je v astrologii považován za jeden z nejdůležitějších (a k jehož stanovení je nutná znalost hodiny narození).

Kromě edice prvních 24 stran Paměti a již zmíněných reprodukcí podpisů jednotlivých autorů připojila M. Konzalová vhodně také detailně zpracovaný rodokmen rodiny Mollerů a Mügů (s. 46 – 47), který některé uvedené nedostatky poznámkového aparátu poněkud minimalizuje. V práci nechybí seznam pramenů a literatury (s. 40 – 44), v textu práce ovšem autorce bohužel neunikly chyby v interpunkci (zejména chybějící čárky před „a to“ nebo „a tak“) a některé gramatické chyby (s. 16!) či nedostatky stylistického rázu (vršení vztažných zájmen), i když lze konstatovat, že jejich množství ještě nepřesahuje únosnou míru.

Sama autorka uvádí v anotaci, že cílem její práce bylo „představit paměti netolické měšťanské rodiny“. To se jí v základních rysech podařilo, přesto ve svém představení zůstala ještě leccos dlužna, a zejména co se týče struktury práce či rozboru záznamů dospěla spíše do poloviny cesty. Přesto podle mého soudu bakalářská práce Martiny Konzalové splňuje nároky kladené na tento typ prací, proto ji doporučuji k obhajobě a vzhledem k uvedeným výhradám, ale i s přihlédnutím k edici navrhuji klasifikovat ještě **velmi dobře**.

Ve Wolfenbüttelu dne 28. srpna 2013

Doc. PhDr. Marie Ryantová, CSc.